

כללי התקנת כתבי יד להגשה לכתב העת בלשנות עברית

יש להגיש את כתב היד בתוכנת וורד, ולצרף למאמר תקציר באנגלית, תואר ושיוך אקדמי או כתובת של הכותב.

עיצוב הטקסט והתקנתו

אותיות ורווחים: בפונט דויד אחיד לעברית ו-Times New Roman ללועזית, ללא שימוש בפונטים נוספים, בגודל אותיות אחיד. ברווח כפול בין השורות (כל חלקי הטקסט, ובכללם ציטוטים והערות שוליים).

מספור רצוף: יש למספר את עמודי כתב היד ברצף מתחילתו ועד סופו.

עיצוב פסקאות: בכל פסקה ראשונה אחרי כותרת או אחרי רווח (מתודי או אחרי ציטוט המובא כפסקה נפרדת) – השורה הראשונה מיושרת לימין ללא זיח. בכל פסקה ממשיכה – זיח נראה לעין בשורה הראשונה. ציטוט ארוך (חמש שורות או יותר) או בעל חשיבות מיוחדת להביא כפסקה נפרדת מוזחת כולה מצד ימין (בלבד), בגודל אותיות רגיל, עם רווח שורה לפנייה ואחריה.

ציטוטים: ציטוט המובא בפסקה נפרדת לא יוקף במירכאות. אם יש מירכאות בתוך הציטוט הן יהיו מירכאות כפולות. ציטוט קצר מ-5 שורות או בעל חשיבות פחותה יובא ברצף הדברים שהוא קשור אליהם, באותה פסקה, ויוקף במירכאות כפולות. במקרה זה אם יש מירכאות גם בתוך הציטוט – הן יהיו מירכאות יחידות.

ציטוט מטקסט שנדפס בעברית יש להעתיק ככתבו וכלשונו ולא לשנות דבר. אם מתחייב תיקון המקור יש לציין את השינוי במפורש. **ציטוט מטקסט שנדפס בשפה אחרת** רצוי לתרגם לעברית.

דילוג על חלק מן הציטוט יסומן כך: [...] – שלוש נקודות בתוך סוגריים מרובעים. הדגשה שאינה במקור תסומן כך: [ההדגשה שלי/שלנו] (ללא ראשי תיבות שם הכותב).

אם בא סימן פיסוק לאחר הציטוט הוא יהיה מחוץ למירכאות הסוגרות. מראה מקום רצוי להביא לאחר הציטוט (ולא לפניו). אם מראה המקום ניתן בסוגריים מיד סמוך לציטוט, סימן הפיסוק יבוא אחרי הסוגריים (ולא בין הציטוט למראה המקום). אם מראה המקום ניתן בהערת שוליים, מספר ההערה יובא אחרי סימן הפיסוק. כך: ..... "....." (מראה מקום), או: ..... "....."¹.

עיצוב כותרות: יש לדאוג לטיפוגרפיה שתשקף באופן ברור לעין את מדרג הכותרות. אם הטיפוגרפיה אינה שקופה, יש לסמן ליד כל כותרת את מיקומה במדרג באמצעות האותיות א, ב, ג, ד וכו'.

בשום סוג של כותרת אין לתת נקודה או נקודתיים בסופה. בין שני חלקי כותרת לתת נקודתיים ולא קו מפריד. כותרת ראשית וכותרת משנית של מאמר או פרק יבואו כל אחת בשורה נפרדת.

סעיפים: סעיפים ממוספרים שכל אחד מהם בא בפסקה נפרדת – בנקודה אחרי המספור, כך:

א.

ב.

ג.

סעיפים ממוספרים ברצף של פסקה אחת – המספור בסוגריים ובין הסעיפים נקודה ופסיק, כך: (א)....; (ב)....; (ג).... .

שיטת המספור – באותיות עבריות או בספרות רגילות (ואין למספר באותיות לועזיות או בספרות רומיות). אם באותיות או בספרות – ההחלטה נתונה בידי המחבר, ובלבד שיתמיד בכל המאמר בשיטה שהחליט עליה.

מירכאות: מירכאות כפולות לכל עניין. מירכאות יחידות רק כאשר יש מירכאות בתוך מירכאות (הפנימיות יחידות). במצב של רצף בין שני סוגי מירכאות נבדלים יש לתת רווח ביניהם, כך: "...נאום ה'"; "...!...!".

הדגשה: הדגשת תוכן - בפונט **שמן** בלבד.

שמות ספרים: בעברית - ברצף המשפט יבואו במירכאות (כפולות); בפריט ביבליוגרפי שם הספר יבא בפונט שמן. שמות ספרים בלועזית – באיטליקס.

שמות אישים בלועזית: להוסיף בסוגריים בכתיב הלועזי את שם המשפחה בלבד ורק אם יש צורך (כשקשה לקרוא את השם על פי הכתיב העברי). אם מוסיפים שנות חיים, להוסיף באותם סוגריים אחרי פסיק עברי ואת המספרים לכתוב מימין לשמאל בפונט עברי, כך: דני דידרו (Diderot, 1713-1784).

קו המסמן טווח או ניגוד: יש להבחין בין קו המציין טווח או ניגוד, למשל בין מספרים כמו בסעיף הקודם, או כמו בביטוי "הסכסוך היהודי-ערבי", ובין מקף מחבר שצריך להיות בגובה ראשי האותיות, כגון: בר-אילן.

סימון קו טווח או לוכסן: בדרך כלל ללא רווחים משני צדי הסימן. אבל אם הסימן מפריד בין איברים שלפחות אחד מהם כולל יותר ממילה אחת – יש להוסיף רווח גם מכל צד של הסימן, כך: גזרת ע"ו/ע"י, אבל: גזרת ע"ו / גזרת ע"י; הסכסוך היהודי-ערבי, אבל: הניגוד אנגליה – ארצות הברית.

סוגריים: סוגריים עגולים בדרך כלל. סוגריים מרובעים יבואו במצב של סוגריים בתוך סוגריים: (... [...]) או ישמשו בתוך ציטוט לסימון תוספת חיצונית או דילוג שאינו במקור, כך: "בין נהר פרת ונהר [צ"ל לנהר] חידקל"; "בין נהר פרת ונהר חידקל [...]. מיתמר דקל".

שילוב טקסט לועזי בטקסט עברי: אם הטקסט הלועזי משולב בטקסט העברי בסוגריים, יש להקפיד שהסוגריים יהיו בפונט עברי. בשילוב בלי סוגריים סימן הפיסוק שבסוף הטקסט הלועזי (אם יש) יהיה בפונט ובכיוון עבריים. כאשר רשימה של פריטים לועזיים משולבת במשפט עברי, סימני הפיסוק בין הפריטים יהיו עבריים. לדוגמה: המילים from, out, in וכדומה הן מילות יחס.

מילים לועזיות שאינן שמות פרטיים אין לפתוח באות רישית (capital letter) אלא אם כן זהו הנוהג בשפת המקור. כעיקרון יש להמעיט ככל האפשר בהבאת צורות לועזיות.

מספרים: בטקסט שאינו מספרי במהותו (דוגמת טקסט העוסק בחישובים סטטיסטיים וכדומה) – מספרים מאחד עד עשר לכתוב במילים; מ-11 ומעלה לכתוב במספרים.

במשפט עברי לכתוב רצף מספרים מימין לשמאל, כך: 1713-1784. במספרים מעל אלף להוסיף פסיק בין המאות לאלפים, בין האלפים למיליונים וכו', כך: 1,000; 1,000,000. לא כן בציון שנה: בשנת 1975.

תאריכים: ברצף של דברים – 20 באוקטובר 2002; י"ד במרחשוון תשס"ג. בפריט ביבליוגרפי (למשל בציון תאריך של עיתון או של מכתב בארכיון) – 20.10.2002. אין לקצר את השנה לשתי ספרות.

קיצור מילים: אין להשתמש בראשי תיבות שאינם נקראים כמילה: תל אביב (ולא: ת"א), ארצות הברית (ולא: ארה"ב), וכיוצא בזה (ולא: וכיו"ב), על ידי (ולא: ע"י), אף על פי (ולא: אע"פ), הערה (ולא: הע'), וכדומה (ולא: וכד'), עמודים (למשל: בספר 380 עמודים). אבל: וכו', עמ' (למשל: עמ' 12).

לקיצור מילים או שמות בעברית יש להשתמש אך ורק בגרש (אות אחת) או בגרשיים (יותר מאות אחת – לפני האחרונה) ובשום אופן לא בנקודות, כך: א"ב יהושע (ולא: א.ב. יהושע).

סימון מספרי הערות שוליים בטקסט: כשיש מספר הערה וסימן פיסקו ברצף, סימן הפיסקו יבוא לפני מספר ההערה (למעט קו מפריד שיש לפניו רווח), כך: ...לפועלו של דידרו.¹

יש להימנע מתליית הערות שוליים בכותרות של פרקים או של סעיפים. הערת כוכבית באה בראש רשימת ההערות והיא מתייחסת למאמר/לפרק כולו; אין לסמן כוכבית בכותרת.

ציון מספרי עמודים בהפניה ביבליוגרפית: בציטוט או בהתייחסות לדברים ספציפיים של חוקרים אחרים יש להביא מספרי עמודים של העניין הנדון. אין להשתמש בצורות 'ואילך"/ff., אלא יש לנקוב מספרים מדויקים. בהפניה לחיבור שלם אין צורך לציין מספרי עמודים.

ביבליוגרפיה

בסוף המאמר תבוא רשימה ביבליוגרפית, וכל ההפניות בגוף הספר יהיו אל פריטים ברשימה. אין לכלול ברשימה פריטים שאין להם הפניות. אם יש צורך, אפשר להוסיף רשימה נפרדת של "ביבליוגרפיה נוספת".

רשימת קיצורים: הרשימה הביבליוגרפית הנ"ל תובא כרשימת קיצורים, וההפניות בגוף הספר יהיו אל הקיצורים האלה. הקיצור יורכב משם המחבר ומשנת הוצאה, ופסיק ביניהם, כך: שניט, 2003.

הקיצור יכתב על פי כללי הכתיב חסר הניקוד, גם אם המילה בכותרת הספר/המאמר גופה כתובה אחרת. את שם הספר עצמו יש להעתיק ככתבו בספר. בשורת הפריט הביבליוגרפי יבוא ראשון הקיצור ואחריו הפרטים המלאים של הפריט כך:

רצהבי, תשס"ז = י' רצהבי, **מוטיבים שאולים בספרות ישראל**, רמת גן: הוצאת אוניברסיטת בר-אילן, תשס"ז

קיצורים כאלה (עבריים!) יינתנו גם לפריטים לועזיים (בתרגום שם המחבר), כך:

הלר, 1979 = Heller, Joseph, "The Failure of a Mission: Bernadotte and Palestine 1948", *Journal of Contemporary History* 14, 1979, pp. 515–534

הרשימה תסודר בסדר אל"ף-בי"ת של הקיצורים. אם יש מחברים שלהם יותר מפריט אחד ברשימה, בכל פריט ופריט יש לכתוב בקיצור את השם במלואו. אין לכתוב בקיצור "הנ"ל, ...".

הפניות ביבליוגרפיות: בכל הפניה למראה מקום יש להפנות באמצעות הקיצור הביבליוגרפי. בהפניה עוקבת לאותו הקיצור יש לכתוב: שם (במקום כל הקיצור); בהפניה עוקבת לקיצור אחר של אותו המחבר יש לכתוב: הנ"ל, [שנת הוצאה מהקיצור האחר].

בהפניה לחיבור שלם אין צורך לציין מספרי עמודים. בכלל זה הפניה למאמר, שהרי מספרי העמודים שלו מצוינים בביבליוגרפיה.

דוגמאות לפריטים ביבליוגרפיים

ספר מאת מחבר/מחברים

יהודה רצהבי, **מוטיבים שאולים בספרות ישראל**, רמת גן: הוצאת אוניברסיטת בר-אילן, תשס"ז

תן דעתך: יש להעדיף שמות פרטיים מלאים; שם הספר בעברית – בגופן שמן; רצוי לציין את שם המו"ל, ולא – צ"ל כך: ירושלים תשס"א (בלי פסיק בין העיר לשנה); יש לציין את השנה העברית אם רשומה בשערי הספר.

שמואל ורסס, **מלשון אל לשון: יצירות וגלגוליהן בספרותנו**, ירושלים: מאגנס, תשנ"ו

תן דעתך: בין כותרת ראשית לכותרת משנית – נקודתיים.

אורה רודריג־שורצולד ומיכאל סוקולוף, **מילון למונחי בלשנות ודקדוק**, אבן יהודה: רכס, תשנ"ב

תן דעתך: שני מחברים – וי"ו החיבור ביניהם; שם עיר בן שתי מילים נכתב ללא מקף: תל אביב וכו'.

Arthur M. Wilson, *Diderot*, New York: Oxford University Press, 1972

תן דעתך: שם ספר בלועזית – באיטליקס; יש להקפיד שהפסיק אחרי שם הספר לא יהיה באיטליקס. ארבעה מחברים או יותר: משה בר־אשר ואחרים, ... ובלועזית: et al.

ספר מאת מחבר, שיש לו גם עורך

ניסן ברגרין, **עיונים בלשון העברית**, ערך יצחק הקלמן, ירושלים: האקדמיה ללשון העברית, תשנ"ה

קובץ בעל עורך/עורכים

אבידב ליפסקר ורלה קושלבסקי (עורכים), **מעשה סיפור, מחקרים בסיפורת היהודית**, רמת גן: הוצאת אוניברסיטת בר־אילן, תשס"ו

תן דעתך: ארבעה עורכים או יותר יש לציין כך: משה בר־אשר ואחרים (עורכים),

מאמר בקובץ מאמרים או פרק בספר של מחבר

ישראל ברטל, "יהודי מזרח אירופה וההשכלה הגבוהה", שאול כ"ץ ומיכאל הד (עורכים), **תולדות האוניברסיטה העברית בירושלים: שורשים והתחלות**, ירושלים: מאגנס, תשנ"ז, עמ' 75-89

ניסן ברגרין, "צורות לשון חכמים בהגדה של פסח", בתוך: ניסן ברגרין, **עיונים בלשון העברית**, ירושלים: האקדמיה ללשון העברית, תשנ"ה, עמ' 73-76

מאמר בכתב עת

יצחק פרידמן, "אוטונומיה מקצועית למורה: החירות לקבל החלטות עקרוניות בעניינים פדגוגיים וארגוניים", **מגמות** לח, תשנ"ח, עמ' 578-598

עמוס הופמן, "פוליטיקה ציבורית, דעת הקהל, ואשליות ההגות השמרנית הצרפתית, 1789-1800", **זמנים** 30-31, 1989, עמ' 72-81

Joseph Heller, "The Failure of a Mission: Bernadotte and Palestine 1948",
Journal of Contemporary History 14, 1979, pp. 515–534

עבודת דוקטור או מוסמך

זהר עמר, "גידולי ארץ-ישראל בימי-הביניים: תיאור ותמורות", עבודת דוקטור,
אוניברסיטת בר-אילן, תשנ"ד

תן דעתך: יש לציין את שמה המלא של האוניברסיטה, ולא את שם העיר.

הפניות לחיבורים קדומים

מקרא: בראשית א, יט / בראשית א 19.

בספרים המרבים בהפניות למקרא יש לציין את שם הספר בקיצור. להלן קיצורי שמות הספרים: בר', שמ', וי', במ', דב', יהו', שופ', שמ"א, שמ"ב, מל"א, מל"ב, יש', יר', יח', הו', יואל, עמ', עו', יונה, מי', נח', חב', צפ', חגי, זכ', מל', תה', מש', איוב, שה"ש, רות, איכה, קה', אס', דנ', עז', נחמ', דה"א, דה"ב.

הברית החדשה: מתי א 1

קוראן: סורת אלבקה (2), 15 / סורת אלבקה 15 / סורה 2, 15.

כל הדרכים אפשריות, ויש לדבוק בכל הספר בשיטה אחת. בהבאת תרגום יש לציין בסוגריים את שם המתרגם.

חיבורי חז"ל וחיבורים רבניים:

משנה, בבא קמא א, א
תוספתא, ברכות א, א
בבלי, ברכות ב ע"א
ירושלמי, דמאי ד, ג (כד ע"א)

מדרשים:

מכילתא דר"י, פסחא טז (עמ' 58)
מכילתא דרשב"י יח, כז (עמ' 135)
בראשית רבה סז, א (עמ' 752)
ספרי במדבר, בהעלותך צט (עמ' 98)
ספרי דברים יד (עמ' 23)

בדוגמאות לעיל מצוין מספר העמוד במהדורה ששימשה את המחבר. רשימת

המהדורות על פרטיהן הביבליוגרפיים תובא בסוף הספר יחד עם הביבליוגרפיה, ולפיכך אין צורך לציין את שם המהדיר בהפניה עצמה. אם אין רשימה כזאת, יש להוסיף לפני מספר העמוד את שם המהדיר/המהדירים, כך: מכילתא דר"י, פסחא טז (מהדורת הורוביץ ורבין, עמ' 58).

בחיבורים שיש בהם חלוקה פנימית לפי שמות (מסכתות וכדומה) – למשל משנה, מכילתא דר"י וכדומה – יש לתת פסיק אחרי שם החיבור. בחיבורים שיש בהם חלוקה רק לפי אותיות – למשל בראשית רבה, ספרי דברים וכדומה – אין לתת פסיק בין שם החיבור לאות (ראו לעיל בדוגמאות).

כתיב, צורות וסגנון

כתיב ופיסוק: על פי כללי האקדמיה ללשון העברית ככתבם וכלשונם. אבל שמות פרטיים עבריים או שמות לועזיים שבעליהם כותבים אותם בעברית יש לכתוב לפי מסורת כתיבתם או כפי שבעל השם כותבו, ולא דווקא על פי הכללים.

מחבר יחיד יכתוב על עצמו בגוף ראשון **יחיד**: כפי שציינתי, לדעתי, אני משתמש וכו'.

פנייה לקוראים תהיה בצורת הרבים (ראו, השוו וכדומה).

בדיבור על חיבור אנשים כלשהו אין לפרט זכרים ונקבות יחד (למשל אין לכתוב "הקוראים והקוראות"). בעברית מין זכר משמש גם לציון המין הסתמי. מי שהעניין הדקדוקי הזה מפריע לו מסיבות אידאולוגיות יכול לציין בהערה שכל דיבור מכוון הן לגברים הן לנשים אלא אם כן מצוין במפורש אחרת.

יש להשתדל לכתוב מילים עבריות ולא מילים לועזיות ככל שהדבר ניתן.

רצוי להמעיט בציטוטים. על פי רוב אפשר להביא מדברי אחרים בפרפרזה (מקוצרת) עם מראה מקום. במקרים מיוחדים, כשמילות המקור חשובות מסיבה כלשהי, אפשר לצטט (בהצטמצמות לחלק הרלוונטי בלבד).
ציטוט מטקסט שאינו בעברית – רצוי מאוד לתרגם לעברית.

רצוי להמעיט ככל האפשר בהערות שוליים. אין לקבוע הערת שוליים שיש בה הפניה ביבליוגרפית בלבד.